

Broj: 01-237/23
Podgorica, 27.04.2023. godine
MK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) nakon završenog postupka pokrenutog po sopstvenoj inicijativi daje,

MIŠLJENJE

1. Uvod

1. U medijima od 17.03.2023. godine u članku pod naslovom „Učenika OŠ "21. maj" napala grupa dječaka iz druge škole¹, između ostalog, navodi se: da je učenik osmog razreda podgoričke Osnovne škole "21. maj" žrtva napada koji se prije desetak dana desio u blizini te ustanove, da prema tvrdnjama roditelja drugih đaka već duži vremenski period izložen je vršnjačkom nasiljuda dječaka, da je dječak strani državljanin, da su ga brutalno u blizini njegove škole pretukli grupa đaka devetog razreda OŠ "Savo Pejanović"; da je epilog slučaja nasilja pokretanje krivičnog postupka protiv četvorice četrnaestogodišnjaka zbog sumnje da su počinili nasilničko ponašanje, a škola koju pohađaju izrekla im je i vaspitnu mjeru – smanjenje ocjene iz vladanja; da dječak koji je bio žrtva, prošle godine prijetio da će da skoči sa školske zgrade; da roditelji koji su se obratili ukazuju da je to još jedan alarm da mu je podrška potrebna, da tvrde da su vršnjaci prema njemu surovi, da je svakodnevno izložen verbalnim napadima kako mlađih od sebe, tako i starijih đaka, koji ga prozivaju zbog izgleda i ponašanja, ali i na nacionalnoj osnovi", što su istakli predstavnici NVO Udruženja roditelji. U mediju je objavljen i brutalni snimak nasilja.

2. Postupanje Zaštitnika

2. Zaštitnik je pokrenuo postupak i zatražio izjašnjenja od JU OŠ „21 maj“ i JU OŠ „Savo Pejanović“.

3. U izjašnjenju JU Osnovne škole „Savo Pejanović“ se između ostalog, navodi: da su 17.03.2023. godine, učenici te škole nakon redovne nastave otišli u dvorište JU OŠ „21 maj“ i fizički napali učenika te škole; da su sledećeg dana obaviješteni od policijskog službenika i Uprave pomenute škole o incidentu; da su nakon saznanja o tome, pozveli učenike i njihove roditelje, ponedjeljak 20.03.2023. godine uz prisustvo članova pedagoško-psihološke službe, obavili razgovor i predočili im mogućnost izricanja vaspitnih mjera; da je na sjednici Odjeljenjskog vijeća, učenicima predložena vaspitna mjera ukor nastavničkog vijeća i smanjenje ocjene iz vladanja na nezadovoljava; da je na sjednici Nastavničkog vijeća, predložena vaspitna mjera jednoglasno izglasana; da su na odluku Nastavničkog vijeća roditelji učenika uložili prigovor Školskom odboru, čija je odluka konačna bez prava prigovora; da je na sjednici Školskog odbora potvrđena izrečena vaspitna mjera.

¹ <https://www.rtcg.me/vijesti/drustvo/407764/ucenika-os-21-maj-napala-grupa-djecaka-iz-druge-skole.html>
<https://www.portalanalitika.me/clanak/novi-slucaj-vrsnjackog-nasilja-ucenika-os-21-maj-napala-grupa-djecaka-iz-druge-skole>

4. U izjašnjenju JU Osnovne škole „21 maj“, navodi se: da je 3.03.2023. godine, napadnut u školskom dvorištu, iza škole, učenik te škole XX učenik VIII razreda; da je odmah obaviještena policija i inspektor za maloljetničku delikvenciju, a potom je obaviještena majka učenika i učenik je upućen sa roditeljem u Hitnu pomoć, gdje mu je pružena medicinska pomoć, a potom i u Centar bezbjednosti Podgorica, gdje je učenik dao izjavu; da se uprava škole konstantno informisala o stanju učenika; da su u saradnji sa CB Podgorica i školom "Savo Pejanović" identifikovani učenici JU OŠ "Savo Pejanović" maloljetnici XX, XX, XX, XX. kao počinioci nasilja nad učenikom XX.; da se učenik uspješno oporavlja od povreda zadobijenih od vršnjačkog nasilja i nakon jednog dana izostanka sa nastave vratio se u redovno pohađanje nastave; da je škola obavjestila i Centar za socijalni rad Podgorica, kako bi u skladu sa njihovim nadležnostima pružili dodatnu podršku djetetu i porodici; da su od Centra bezbjednosti Podgorica dobili usmeno, a zatim i pisano obavještenje od 17.03.2023. godine, da je protiv učenika koji su izvršili nasilje nad ovim učenikom pokrenut krivični postupak; da su takođe, obaviješteni od strane OŠ "Savo Pejanović" da su i oni preduzeli zakonom predviđene mjere u okviru svojih mogućnosti protiv počinioca nasilja; da je nakon ovog događaja formiran Tim za podršku učeniku XX.; da učenik kontinuirano posjećuje PP službu radi pružanja psihološke i emocionalne podrške i o tome se vodi uredna dokumentacija u školi; da je pozvan roditelj učenika - majka na razgovor, kako bi razmotrili mogućnosti podrške nakon ovog stresnog i strašnog događaja; da je organizovano niz radionica o nasilju i prevenciji nasilja u odjeljenjima V, VI, VII, VIII i IX razreda; da je odjeljenski starješina učenika XX u njegovom odjeljenju organizovao radionicu na temu "Vršnjačko nasilje i kako ga spriječiti". da su psihološkinja i pedagoškinja u istom odjeljenju održale radionicu na temu osjećanja i način na koji komuniciramo osjećanja i potrebe; da je pojačano dežurstvo nastavnika na odmorima; da u cilju prevencije nasilja angažovali su se da što prije osposobe i nabave spoljne kamere; da članovi uprave pa i tehničko osoblje povremeno u toku dana obilaze školsko dorište; da je Tim za prevenciju vršnjačkog nasilja zasijedao 15.03.2023. godine, gdje je tema bio i ovaj događaj, pa su članovi tima predlagali konkretne mjere za prevenciju nasilja i pružanju podrške učenicima; da je održana sjednica Savjeta roditelja gdje se razgovaralo o ovom slučaju; da su roditelji predložili da se uputi inicijativa za izmjenu Pravilnika o izricanju vaspitnih mjera u školama; da su predložili da iz sredstava NVO "21 maj" udruženja roditelja škole, obezbijede dio sredstava da se kamere oko škole stave u funkciju i jer škola nema sredstava; da će razmotriti ponudu roditelja da daju doprinos školi tj. borbi protiv nasilja i prevenciji nasilja.

Da što se tiče ostalih navoda u objavljenom tekstu o djetetu smatraju da je narušen interes djeteta i poverljivost podataka; da svaki učenik koji se obrati za pomoć bilo kojem članu osoblja ove škole, odmah mu se pruži pomoć u skladu sa nadležnostima i mogućnostima škole; da u konkretnom slučaju od početka školske 2021/2022.g. zbog određenih oblika djetetovog ponašanja, promjene u izgledu, oblačenju, popuštanja kada su u pitanju školske obaveze i postignuća, pružana je podrška u okviru psihološko-pedagoške službe i razgovarano sa roditeljem; da incident koji se tada desio nije imao nikakve veze sa vršnjačkim nasiljem; da su kontaktirane po tom pitanju sve relevantne institucije i učeniku je pružena sva moguća zakonom propisana pomoć i u skladu sa nadležnostima škole. Nakon ovog incidenta, učenik je redovno praćen od strane odjeljenskog stariješine, psihološko-pedagoške službe. Ove školske godine, učenik redovno posjećuje pedagoško-psihološku službu, ima podršku svih zaposlenih u školi.

Da smatraju da je javnim iznošenjem informacija, zbog kompleksne situacije, pravo na privatnost dječaka ugroženo, što može dovesti do različitih implikacija na dalje ponašanje djeteta, odnosa prema školi, kao i njegove bezbjednosti zbog čega su dodatno na oprezu i preduzimaju sve radnje koje su u okviru mogućnosti škole; da je u navodima teksta sa portala bliže identifikovan njihov učenik koji je žrtva nasilja, dok su počiniocima nasilja stavljeni samo inicijali pa smatraju da su grubo prekršena učenikova ljudska prava od strane onih koji su pisali članak u novinama; da takođe, smatraju da kao škola, mogu pružiti određene mjere podrške, ali ne i odgovoriti na složenije psihološke potrebe koji zahtjevaju specijalizovani pristup u vidu psihoterpijske podrške djetetu i porodici; da znaju da u zajednici ne postoje dovoljni i dostupni ovakvi tretmani, koji bi pružili tu vrstu podrške.

Da je zajednički interes škole, roditelja, relevantnih institucija i zajednice da djeca budu bezbjedna i u školama i van nje i da ostvaruju postignuća obrazovna i vaspitna, u što boljoj i prijatnijoj atmosferi. Na taj način bi sutra imali generacije zadovoljnih, obrazovanih, društveno odgovornih i društveno korisnih pojedinaca, a time naprednije i pravednije društvo.

3. Utvrđene činjenice

5. Iz dostavljenih izjašnjenja proizilazi:

- da se u martu 2023. godine u školskom dvorištu Osnovne škole „21 maj“ u Podgorici dogodilo nasilje nad učenicom te škole – učenicom VIII razreda;
- da su nasilje nad učenicom izvršili učenici JU OŠ „Savo Pejanović“ u Podgorici, njih četvorica;
- da je po događaju odmah obaviještena Uprava policije, roditelji učenika koji je napadnut i kojem je pružena medicinska pomoć;
- da se povrijeđeni učenik oporavlja i da se nakon kratkog odsustva vratio redovnom pohađanju nastave;
- da je OŠ „Savo Pejanović“ izrekla vaspitne mjere učenicima koji su počinili nasilje: Ukor nastavničkog vijeća i smanjenje ocjene iz vladanja na nezadovoljava koje su po žalbi roditelja potvrđene od strane Školskog odbora, dok nije navedeno koje su i da li su preduzete druge radnje i mjere (obavještenje organa starateljstva, savjetodavni rad pp službe, radionice i dr.)
- da je OŠ „21 maj“ preduzela brojne mjere i radnje u cilju podrške učeniku koji je žrtva nasilja, kao i aktivnosti u cilju prevencije nasilja u toj školi;
- da je OŠ „21 maj“ obavijestila i Centar za socijalni rad radi pružanja dodatne podrške učeniku koji je pretrpio nasilje;
- da se u poslednje vrijeme uočavaju česti slučajevi nasilja među djecom i da bivaju sve brutalniji.

4. Relevantni propisi

6. Ustavom Crne Gore („Sl. list CG“ br. 1/07 i 38/13), garantovano je:

Dijete uživa prava i slobode primjereno njegovom uzrastu i zrelosti.

Djetetu se jemči posebna zaštita od psihičkog, fizičkog, ekonomskog i svakog drugog iskorišćavanja ili zloupotrebe. (čl. 74)

7. Konvencijom o pravima djeteta UN-a utvrđuje se:

U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.

Države-potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, i da bi se ovo postiglo, preduzeće sve zakonske i upravne mjere.

Države-potpisnice će osigurati da se institucije, službe i ustanove odgovorne za brigu o djeci i njihovu zaštitu pridržavaju standarda uspostavljenih od odgovarajućih vlasti, naročito u pogledu sigurnosti, zdravlja, u broju i prikladnosti njihovog osoblja kao i odgovarajućeg nadzora nad njima. (član 3)

Države-potpisnice će preduzeti sve odgovarajuće zakonske, upravne, društvene i obrazovne mjere da bi se dijete zaštitilo od svih oblika fizičkog, ili mentalnog nasilja, povrede ili zlostavljanja, zanemarivanja ili nemarnog postupka, zloupotrebe ili eksploatacije, uključujući i seksualno zlostavljanje dok je na brizi roditelja, zakonskih staratelja ili bilo koje druge osobe koja se brine o djetetu.

Takve zaštitne mjere treba da u odgovarajućoj mjeri uključuju i djelotvorne postupke na uspostavljanju društvenih programa da bi se pružila potrebna podrška djetetu i onima koji se brinu o djetetu, kao i drugih oblika

sprečavanja i identifikacije, prijavljivanja, preporučivanja, istraživanja, liječenja i praćenja slučajeva zlostavljanja djece opisanih ranije i, kada je to potrebno, sudsko uključivanje (čl. 19)

8. Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju ("Sl. list RCG", br. 64/02, 31/05, 049/07 od 10.08.2007, "Sl. list CG", br. 004/08, 021/09, 045/10, . . . 146/21)

U ustanovi nije dozvoljeno: fizičko, psihičko i socijalno nasilje; zlostavljanje i zanemarivanje djece i učenika; fizičko kažnjavanje i vrijeđanje ličnosti, odnosno seksualna zloropotreba djece i učenika ili zaposlenih i svaki drugi oblik diskriminacije u smislu zakona. (čl. 9a)

U postupku rješavanja konflikata među djecom, učenicima, roditeljima, usvojiocima ili starateljima (u daljem tekstu: roditelj) i zaposlenim u ustanovi mogu se angažovati posrednici, u skladu sa zakonom. (čl. 9b)

9. Pravilnik o načinu i postupku dodjeljivanja pohvala i nagrada i vaspitnim mjerama za učenike osnovne škole ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 056/04 od 06.09.2004) propisuje:

Prema učeniku koji ne ispunjava dužnosti propisane zakonom i drugim aktima škole izriče se vaspitna mjera. (čl. 3)

Prema učeniku koji ne ispunjava dužnosti mogu se izricati vaspitne mjere: pismena opomena odjeljenjskog starješine, ukor direktora, ukor nastavničkog vijeća, ili premještaj u drugo odjeljenje, ili drugu školu, po pravilu, u istom mjestu. (čl. 9)

Vaspitna mjera može se izreći učeniku šestog, sedmog, osmog i devetog razreda. (čl. 10/2)

Povrede dužnosti mogu biti lakše i teže.

Lakše povrede su:

- kašnjenje na časove nastave i druge oblike obrazovno vaspitnog rada;
- odbijanje u učestvovanju uređenja škole i školske okoline;
- površno obavljanje zadataka na dežurstvu u školi;
- neprimjereno ponašanje prema učenicima i zaposlenima u školi (obraćanje pogrdnim riječima, prijetnje, izazivanje ili učestvovanje u tuči i sl.);
- oštećenje ili uništavanje radova, opreme i stvari drugih učenika;
- nepravilno i neodgovorno korišćenje imovine škole;
- skrivanje tuđe imovine;
- falsifikovanje dopisa roditelja;
- prodaja stvari u školi, bez dozvole direktora škole;
- uništavanje i mijenjanje sadržaja obavještenja odjeljenjskog starješine i drugih organa škole.

Teže povrede su:

- napuštanje časa ili drugog oblika obrazovno vaspitnog rada bez prethodnog odobrenja;
- pušenje u prostorijama ili u dvorištu škole;
- upotreba pirotehničkih sredstava u prostorijama i dvorištu škole i na školskim ekskurzijama;
- iznuđivanje od drugih učenika ili zaposlenih u školi;
- namjerno uništavanje i oštećenje opreme škole, školske zgrade i stvari i opreme drugih učenika, zaposlenih u školi ili posjetilaca škole;
- krađa imovine škole i imovine učenika, zaposlenih ili posjetilaca škole;
- ispravljanje i upisivanje ocjena u evidenciji škole;
- uništavanje i falsifikovanje javnih isprava koje izdaje škola;
- **verbalni i fizički napad na učenika, nastavnika i druge zaposlene u školi ili na druga lica;**
- ugrožavanje života učenika, zaposlenih u školi i drugih lica;
- prodaja, nuđenje i konzumiranje alkohola, ili droge u prostorijama škole, dvorištu ili van škole i podsticanje drugih da to rade;
- svako zlostavljanje i vrijeđanje učenika, odnosno zaposlenih u školi. (čl. 11)

10. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG" br. 42/11 i 32/14) propisuje:

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda. (član 41/1)

5. Zaključna ocjena

11. Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka, a u vezi nasilja koje su u martu 2023. godine dogodilo u dvorištu JU OŠ „21 maj“ u Podgorici nad učenicom VIII razreda te Škole XX, Zaštitnik je utvrdio da je došlo ugrožavanja bezbjednosti i povrede prava na zaštitu od svakog oblika nasilja u obrazovno-vaspitnoj ustanovi.

12. Odmah po događaju kojom prilikom je više učenika JU OŠ „Savo Pejanović“ pretuklo učenika JU OŠ „21 maj“, dječak je odveden da mu se pruži pomoć, obaviješteni su njegovi roditelji, kao i policija, radi preduzimanja mjera i radnji u cilju gonjenja počinitelaca nasilja. Takođe škola „21 maj“ preduzela je niz radnji u cilju pomoći učeniku radi prevazilaženja traumatičnog događaja, a obavljene su i radionice sa učenicima na teme vršnjačkog nasilja i sprečavanja istog. Škola u izjašnjenju nije demantovala navode iz medija da je riječ stranom državljaninu koji je žrtva nasilja, pa Zaštitnik ukazuje na potrebu preduzimanja dodatnih aktivnosti u cilju bolje podrške djeci stranim državljanima koja pohađaju obrazovanje u Crnoj Gori².

13. Međutim, imajući u vidu činjenicu da se nasilje dogodilo u školskom dvorištu, ne opravdava školu što je dozvolila da djeca koja nijesu učenici te škole, neopaženo uđu u dvorište i u tom prostoru napadnu i pretuku učenika. Takođe podatak da kamere koje pokrivaju dvorište nijesu u funkciji, te nema sredstava za popravku, nije izgovor za prisustvo grupe maloljetnika koji nijesu učenici te škole u reonu dvorišta ili objekta škole. Mišljenja smo da je potrebno vršiti permanentna dežurstva kako u holu, tako i u dvorištu škole, kako bi dežurni nastavnici na vrijeme mogli reagovati i spriječiti ovakve događaje, kao i veće posledice, jer bi u protivnom, u dvorište ili školu, mogli ulaziti i huligani i narušavati red i mir i ugrožavati bezbjednost svih u školi. Zaštitnik smatra da bi školska dvorišta trebala biti ograđena, a objekt škole zaključan za vrijeme nastave, upravo kako bi djeca za vrijeme dok su u školi bila bezbjednija, kao i nastavnici i zaposleni od neovlašćenih ulazaka bilo kog lica. Činjenica je da je nedavno u jednu podgoričku osnovnu školu neovlašćeno ušla grupa maloljetnika i unutar objekta škole izvršila nasilje prema njenom učeniku, i to za vrijeme odvijanja nastave. Ovi primjeri pokazuju da se mora posvetiti veća pažnja bezbjednosti u školskom okruženju.

14. Zapaža se da je Osnovna škola „21 maj“ pojačala je dežurstvo nastavnika na odmorima u dvorištu škole, a sprovodi i aktivnosti na osposobljavanju spoljnih kamera kako bi se lakše moglo pratiti dešavanje u okruhu škole. Zapaža se da je održana i sjednica Savjeta roditelja u vezi sa bezbjednošću u školi. Savjet roditelja je važan organ škole i on između ostalog zastupa interese roditelja učenika.

15. Kada je riječ o aktivnostima JU OŠ „Savo Pejanović“, zapaža se da je škola preduzela radnje i mjere u cilju sankcionisanja učenika koji su vršili nasilje. Svakako da mogućnosti koje su propisane pravilnikom o izricanju

---

² www.ombudsman.co.me Godišnji izvještaj o radu za 2022.g. „Djeca strani državljani koji su u sistemu obrazovanja. Zaštitnik je prilikom obilazaka škola, naročito u pojedinim opštinama (Bar, Budva i Tivat) zapazio da je upisan određeni broj djece stranih državljana koji ne znaju naš jezik i nerijetko nastavnici/ce imaju komunikacijske probleme sa tim učenicima/cama, a i djeca se susreću sa tim istim barijerama. Prema podacima iz Informacionog sistema Ministarstva prosvjete za školsku 2022/2023 godinu, učenici/ce stranih državljana dolaze iz sljedećih država: Albanija 139, Argentina 4, Australija 3, Austija 2, Azerbejdžan 3, Belgija 1, Bjelorusija 97, Bosna i Hercegovina 313, Bugarska 2, Česka 3, Danska 7, Egipat 1, Ekvador 5, Filipini 1, Francuska 9, Grčka 4, Holandija 9, Hrvatska 42, Italija 12, Izrael 12, Juznoafrička Republika 1, Kanada 18, Kazahstan 25, Kina 4, Kosovo 238, Kraljevina Jordan 1, Kuba 4, Makedonija 56, Moldavija 6, Njemačka 66, Pakistan 1, Poljska 2, Rumunija 2, Rusija 1.269, Sjedinjene Američke Države 46, Slovačka 2, Slovenija 16, Španija 4, Srbija 1.540, Švajcarska 6, Švedska 8, Turska 97, Ujedinjeno Kraljevstvo 6 i Ukrajina 422. (4.509)“

vaspitnih mjera, kod povrede dužnosti, škole treba da koriste i izriču vaspitne mjere u odgovarajućem postupku, a na odluku roditelj učenika ima pravo prigovora. Naime u konkretnom slučaju, zbog povrede dužnosti, učenicima su izrečene mjere ukor i smanjenje ocjene iz vladanja, koje su odluke potvrđene od strane Školskog odbora. Međutim, škola nije istakla da li je i koje mjere i radnje preduzela u cilju prevencije daljeg nasilja kako od ovih učenika tako i uopšte. Takođe nije navedeno da li su ovi učenici u prethodnom periodu pokazivali znake neadekvatnog ponašanja, te da li su bez obzira na sankcije, obavljali savjetodavni rad u pedagoško psihološkoj službi, kako bi se zajedno uz sankciju pomoglo da ubuduće ne vrše slične izgrede. Što se tiče sigurnosti učenika OŠ „Savo Pejanović“, koja se nalazi u neposrednoj blizini saobraćajnice i koja ne posjeduje ograđeno dvorište, mišljenja smo da je potrebno posvetiti posebnu pažnju osiguranju bezbjednosti djece, te ukoliko prostorne mogućnosti dozvoljavaju ograditi prostor oko škole.

16. Zaštitnika zabrinjava činjenica da se ovakvi slučajevi vršnjačkog nasilja događaju u većem obimu, naročito što se dešavaju među djecom uzrasta 13-15 godina, da isti nerijetko posmatraju druga djeca, te da nijesu preduzete radnje se nasilje spriječi ili zaustavi, već su ga posmatrala i čak snimala mobilnim telefonom. Postavlja se pitanje razloga za ravnodušno posmatranje nasilja, bez želje da se pomogne žrtvama nasilja. Smatramo da je iz svih navedenih razloga, neophodno sprovoditi aktivnosti među djecom, kako bi uvidjeli i shvatili da svojim djelovanjem mogu spriječiti nasilje u školi ili van nje, te time učiniti dobro djelo i pomoći drugu/drugarici u nevolji. Učešće djece u aktivnostima prevencije, kao i rješavanja sukoba, te medijacije, neizostavno je. Uloga djece i mladih je da iniciraju i predvode akcije, djeca nerijetko dobro uče kroz sopstvenu participaciju, te stiču dovoljno iskustva da bi naučeno ponovili sa vršnjakinjama i vršnjacima putem: radionica, otvorenog prostora, kafeučionice. Djecu između ostalog, treba upoznati da o svakom nasilju ili sumnji da će se isto dogoditi, obavjestite odraslu osobu, kao i da na nasilje ne treba odgovarati nasiljem. Djeca treba da znaju šta je nasilničko ponašanje, da budu svjesni i dijela svoje odgovornosti i posledica koje njihovo ponašanje može da ima na žrtvu nasilja. Takođe moraju biti svjesni da se takvo nešto može dogoditi njemu/njoj ili nekoj bliskoj osobi (bratu/sestri...)

17. OŠ „21 maj“ navodi da su iznošenjem informacija o žrtvi nasilja povrijeđeno njegovo pravo na privatnost. Zaštitnik nije imao uvid u medijske članke u kojima se otkriva identitet učenike žrtve, ali pri tom ne osporava da je takvih objava bilo. Objavljivanjem podataka o djeci – maloljetnicima bez obzira da li je riječ o žrtvama ili nasilnicima nije u skladu sa etičkim standardima najboljim interesom djeteta. Naime shodno Kodeksu, novinar/novinarka je dužan/dužna da štiti integritet maloljetnih osoba. Takođe, nedopustivo je objavljivanje fotografija i snimaka djece žrtava nasilja, kao i otkrivanje njihovog identiteta³. Međutim, treba imati u vidu i činjenicu da mediji nerijetko otkrivaju određene pojave i događaje i time pomažu da se niti jedan slučaj ne prikrije, kako bi se počinioci procesuirali i adekvatno sankcionisali u odgovarajućem postupku. Takođe mediji treba da imaju i važnu preventivnu i edukativnu ulogu u borbi protiv nasilja. Evidentno je da djeca od najranijeg uzrasta odrastaju uz brojne medije, koji imaju veliki uticaj na razvoj djece. Pozitivan uticaj medija ogleda se u sticanju znanja i umijeća, usvajanju naučnog i kulturnog nasljeđa, bogatstvu socijalne dimenzije te razvoju stvaralačkih sposobnosti. Međutim, mediji mogu da vrše i negativan uticaj na pojedince, na način što pretjerano prezentuju one sadržaje u kojima se favorizuje nasilje, kriminal i slično. Takođe pojedini društveni mediji obiluju scenama nasilja, vulgarnih riječi, psovki, uvredama na nacionalnoj ili nekoj drugoj osnovi. Smatramo da relevantni organi treba da ispituju uticaj medija u službi unaprjeđenja osnovnih ljudskih vrijednosti, kao i jačaju i ohrabruju njihovu edukativnu ulogu u cilju podsticanja djece na čitanje, zdrave stilove života, sport.

18. Zaštitnik ističe da roditelji odnosno porodica imaju najznačajniju ulogu u razvoju djece, te da nakon što problem eskalira i porodica ga sama ne može prevazići, govorimo o nadležnostima odgovarajućih institucija,

---

³ Smjernice za načelo 8 Kodeksa novinara/novinarki

među kojima su jedna od značajnijih obrazovno-vaspitne ustanove. Dobra saradnja roditelja i škola, kao i drugih institucija, preduslov je za prevenciju nasilja i prevazilaženje problema. Kroz dobru komunikaciju roditelju mogu redovno da dobiju obavještenja od škola o ponašanju i uspjehu svog djeteta, kao i o eventualnim prvim znacima nekog problema ili konflikta među učenicima.

Na kraju treba naglasiti da obrazovno-vaspitne ustanove treba da preduzimaju mjere i radnje kako kada se nasilje dogodi, tako i u cilje prevencije istog, te promocije nenasilnog rješavanja sukoba i postupka medijacije.

19. Polazeći od navedenog, u cilju ostvarivanja najboljeg interesa djeteta, Zaštitnik daje,

PREPORUKE

JU OŠ "21 maj" Podgorica

- da ukoliko pedagoško-psihološka služba procijeni da je potrebno, nastavi započeti rad sa djetetom koje je žrtva konkretnog nasilja;
- da preduzme mjere i radnje na obezbjeđenju školskog okruženja – postavljanje video nadzora, pojačana dežurstva zaposlenih, zaključavanje objekta u toku nastave;

JU OŠ „Savo Pejanović“ Podgorica

- da pedagoško-psihološka služba u saradnji sa roditeljima/starateljima i drugim relevantnim organima, preduzima aktivnostima usmjerene na smanjivanje vršnjačkog nasilja (preventivni i edukativni programi i radionice), kao i da sprovodi savjetodavni rad sa počiniocima nasilja i roditeljima/starateljima;
- da preduzme mjere i radnje na obezbjeđenju školskog okruženja – postavljanje video nadzora, pojačana dežurstva zaposlenih, zaključavanje objekta u toku nastave;

JU OŠ "21 maj"

JU OŠ „Savo Pejanović“

- da u međusobnoj saradnji i komunikaciji u ovakvim i sličnim slučajevima koriste mogućnost medijacije date članom 9 b Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju.

Škole su dužne da u roku od 30 dana od dana prijema ovog mišljenja, Zaštitniku dostave izvještaj o radnjama i mjerama preduzetim na izvršenju preporuka

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA
CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

- JU OŠ "21 maj"
- JU OŠ „Savo Pejanović“
- a/a